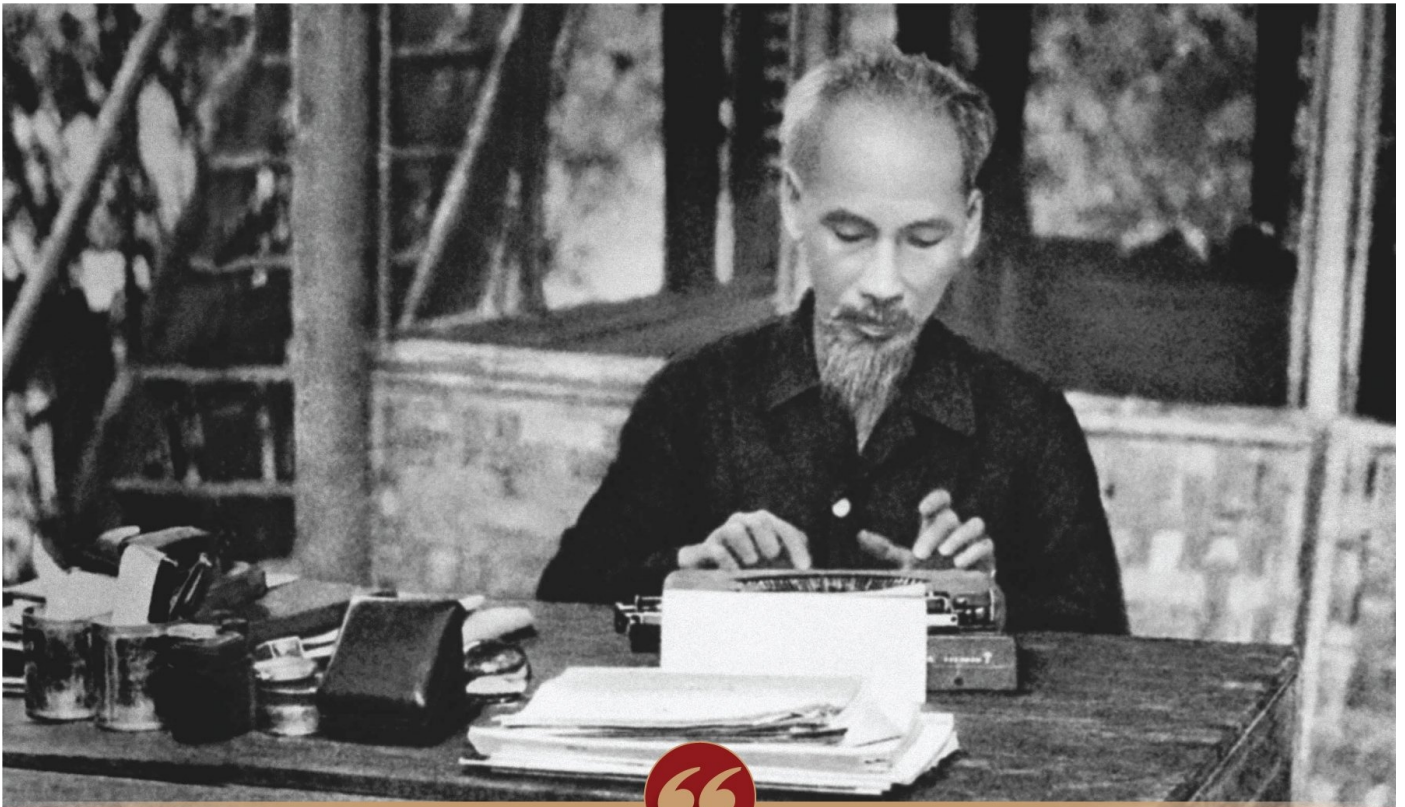

Chủ tịch Hồ Chí Minh - người Thầy vĩ đại của báo chí cách mạng Việt Nam

14:39 19/11/2023

Tác giả: Đang cập nhật

Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là một lãnh tụ chính trị kiệt xuất, một danh nhân văn hóa của nhân loại, Người còn là một nhà báo vĩ đại, nhà giáo uyên bác. Người đã đặt viên gạch đầu tiên cho nền báo chí cách mạng Việt Nam, giờ đây báo chí nước ta đã phát triển mạnh mẽ. Hơn 50 năm qua, từ ngày Người về cõi vĩnh hằng, những lời dạy của nhà giáo, nhà báo Hồ Chí Minh vẫn luôn là kim chỉ nam cho mọi hoạt động báo chí của nước nhà, đó là phụng sự Tổ quốc, phục vụ dân tộc.

- Năm 1949, trong Thư gửi lớp học viết báo Huỳnh Thúc Kháng, Bác Hồ căn dặn: *Nhiệm vụ của tờ báo là tuyên truyền, cổ động, huấn luyện, giáo dục và tổ chức dân chúng để đưa dân chúng đến mục đích chung.*
- Tại Đại hội lần thứ II Hội Nhà báo Việt Nam ngày 16-4-1959, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: *“Báo chí là người tuyên truyền, người cổ động, người tổ chức chung, người lãnh đạo chung”.*
- Tại Đại hội Hội Nhà báo lần thứ III (ngày 8-9-1962), Người khẳng định: *“Cán bộ báo chí cũng là chiến sỹ cách mạng. Cây bút, trang giấy là vũ khí sắc bén của họ”.*

Những lời dạy của Người

Chủ tịch Hồ Chí Minh - người khai sinh ra nền báo chí cách mạng Việt Nam. Ngày 21/6/1925, tại Quảng Châu (Trung Quốc), Người đã sáng lập Báo Thanh Niên - cơ quan của tổ chức Thanh niên Cách mạng Việt Nam. Đây là tờ báo cách mạng Việt Nam đầu tiên, vừa chỉ đạo và là người biên tập chính. Báo Thanh Niên giữ vai trò lịch sử đặc biệt quan trọng, mở đầu cho việc tuyên truyền chủ nghĩa yêu nước, chủ nghĩa cách mạng theo quan điểm Mác - Lênin, phổ biến rộng khắp cả nước và người dân Việt Nam - nhất là trong tầng lớp thanh niên, công nhân, nông dân... Người là một nhà báo, nhà giáo uyên bác. Trong cuộc đời làm báo của Người với hơn 30 năm sống, làm việc tại các nước Pháp, Anh, Đức, Mỹ, Nga, Thái Lan, Trung Quốc, Hồng Kông... Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dùng 69 bút danh, bí danh để hoạt động báo chí với nhiều thể loại: chính luận, bút ký, tin, ảnh, họa sĩ...

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy nhà báo từ những bài học đầu tiên, Người đã có định hướng xây dựng nhân cách nhà báo cách mạng. Nhà báo cũng phải là chiến sĩ cách mạng, "... Để làm tròn nhiệm vụ vẻ vang của mình, cán bộ báo chí cần phải tu dưỡng đạo đức cách mạng, cố gắng trau dồi tư tưởng, nghiệp vụ và văn hóa; chú trọng học tập chính trị để nắm vững chủ trương, chính sách của Đảng và Chính phủ; đi sâu vào thực tế, đi sâu vào quần chúng lao động...". Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, hoạt động báo chí là hoạt động chính trị - xã hội, nên nhiệm vụ của báo chí là phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân, nhà báo phải là chiến sĩ trên mặt trận cách mạng. Do đó, lập trường chính trị vững chắc là tiêu chuẩn và là yêu cầu hàng đầu đối với mỗi người làm báo. Người yêu cầu nhà báo "phải cố gắng học tập chính trị, nâng cao tư tưởng, đứng vững trên lập trường giai cấp vô sản...". Tại Đại hội lần thứ II, Hội Nhà báo Việt Nam ngày 16-4-1959, Người nói: "Tất cả những người làm báo (người viết, người in, người sửa bài, người phát hành...) phải có lập trường chính trị vững chắc.

Người chỉ rõ: "Nhiệm vụ của báo chí là phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng. Đó là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân ta, cũng là nhiệm vụ của báo chí ta". Trong thư gửi lớp viết báo đầu tiên Huỳnh Thúc Kháng, Người nói rằng, muốn viết báo thì: *Thứ nhất*, cần phải gần gũi dân chúng, cứ ngồi trong phòng giấy mà viết thì không thể viết thiết thực; *Thứ hai*, ít nhất cũng phải biết một thứ tiếng nước ngoài để xem báo nước ngoài mà học kinh nghiệm của người; khi viết xong một bài, tự mình phải xem lại ba bốn lần, sửa chữa lại cho cẩn thận; tốt hơn nữa, là đưa nhờ một vài người ít văn hóa xem và hỏi họ những câu nào, chữ nào không hiểu thì sửa lại cho dễ hiểu; *Thứ ba*, luôn luôn gắng học hỏi, luôn luôn cầu tiến bộ.

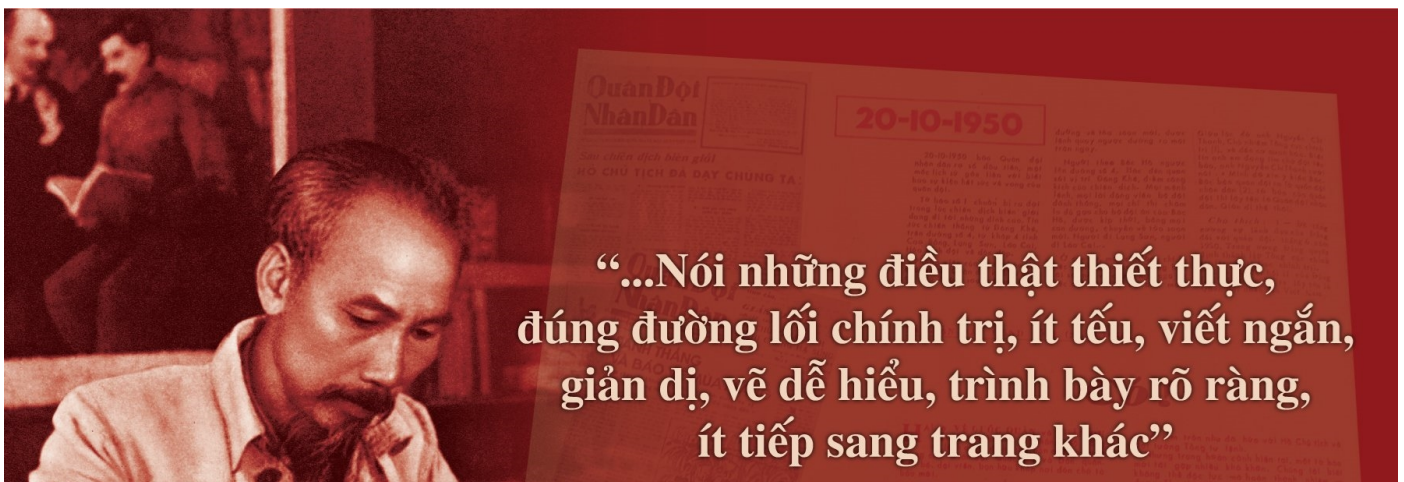
Trong nhiều bài viết của mình, Người luôn nhắc đi nhắc lại yêu cầu đối với các nhà báo trước khi viết phải trả lời các câu hỏi "Vì ai mình viết? Viết cho ai? Viết để làm gì?". Người đòi hỏi các nhà báo phải xác định rõ đối tượng tiếp nhận thông tin trước khi cầm bút viết; đối tượng của tờ báo là đại đa số dân chúng; vì thế, văn phong báo chí phải "giản đơn, dễ hiểu, phổ thông, hoạt bát". Theo Người cần viết những cái hay, cái tốt của dân ta, của bộ đội ta, của bạn bè ta, đồng thời phê bình khuyết điểm của chúng ta, của cán bộ, nhân dân, bộ đội; cần viết cho công - nông - binh, viết cho mọi tầng lớp người Việt Nam, không phân biệt già trẻ, nam nữ, tôn giáo, đảng phái; cần viết để tuyên truyền, để giác ngộ, để đoàn kết, để thức tỉnh quần chúng; cần viết gọn gàng, sáng sủa, mạch lạc, có đầu có đuôi, có nội dung. Người rất coi trọng về hình thức bài báo; hình thức phải ngắn gọn với ngôn ngữ trong sáng, giản dị, dễ hiểu.

Người dạy: Điều đầu tiên là những tin ngắn, rất ngắn. Mỗi tin chép thành hai bản, một bản gửi cho

toà báo, một bản giữ lại. Nếu được báo đăng, bao giờ Người cũng đem so sánh tin được đăng trên báo với bản thảo lưu lại, xem người ta sửa chữa nhiều không, ra sao, vì sao lại chữa. Khi đã tương đối quen việc, Người viết dài thêm, lúc đầu thêm vài dòng, rồi thêm vài dòng nữa, vài dòng nữa, nâng lên 15 - 20 dòng, thành cả một tin sâu, một bài viết ngắn. Khi đã viết được như thế, Người lại viết rút ngắn lại, cũng những việc như vậy nhưng phải viết cho rõ, cho gọn. Người nói: “Muốn tiến bộ, muốn viết hay thì phải cố gắng học hỏi, ra công rèn luyện”.

Trong giai đoạn cách mạng hiện nay, những quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về báo chí là cơ sở lý luận để Đảng ta nhận thức rõ vị trí và tầm quan trọng của việc xây dựng nền báo chí cách mạng trong công cuộc đổi mới đất nước theo định hướng XHCN; một nền báo chí dân chủ, trung thực, khoa học và hiện đại vì sự tiến bộ và phát triển của xã hội; một nền báo chí hướng tới các giá trị chân, thiện, mỹ, hướng tới sự phát triển con người toàn diện; một nền báo chí mà người làm báo luôn có ý thức trách nhiệm chính trị xã hội. Đó là ý thức về một lập trường chính trị cách mạng, là thái độ bảo vệ chế độ, bảo vệ dân tộc, bảo vệ Tổ quốc, kiên quyết chống lại sự phá hoại của kẻ thù. Đó là các gốc rễ để mỗi nhà báo tự vượt lên trên những tính toán vụ lợi, cống hiến toàn tâm, toàn lực cho sự nghiệp cách mạng.

Nói về làm báo và viết báo, Người cho rằng: “Tờ báo chỉ là giấy trắng mực đen mà thôi. Nhưng với giấy trắng mực đen ấy, người ta có thể viết nên những bức tối hậu thư, người ta có thể viết những bức thư yêu đương” (Trả lời phỏng vấn báo chí năm 1946). Và Người cho là: “Ngòi bút của các bạn cũng là những vũ khí sắc bén trong sự nghiệp phò chính trừ tà” (Thư gửi anh em trí thức Nam Bộ, năm 1947). Trong kháng chiến chống Pháp, với những cán bộ, học viên vào học lớp viết báo đầu tiên năm 1949, Bác dạy bảo: “Nhiệm vụ của tờ báo là tuyên truyền, cổ động, huấn luyện, giáo dục và tổ chức dân chúng để đưa dân chúng đến mục đích chung. Mục đích chung là kháng chiến và kiến quốc” (Thư gửi Lớp học viết báo Huỳnh Thúc Kháng, năm 1949). Phát biểu tại Đại hội lần thứ III Hội Nhà báo Việt Nam, năm 1962). Vì “Đối với những người viết báo chúng ta, cây bút là vũ khí sắc bén, bài báo là tờ hịch cách mạng động viên quần chúng đoàn kết đấu tranh...” (Điện mừng Hội Nhà báo Á - Phi, năm 1965).

Việc học tập phong cách làm báo của Chủ tịch Hồ Chí Minh là nhân tố quan trọng và vô cùng cần thiết đối với mỗi người làm báo, đặc biệt đối với cơ chế thị trường hiện nay. Muốn trở thành nhà báo giỏi, chúng ta hãy không ngừng học tập, khổ công rèn luyện, trau dồi bản lĩnh chính trị và bản lĩnh nghề nghiệp, học tập theo gương Bác Hồ - Người thầy của báo chí cách mạng Việt Nam. Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn kêu gọi mọi người thi đua học tập, coi học tập là nhiệm vụ thường xuyên, suốt đời, “còn sống thì còn phải học”. Và trong việc học tập Người đặc biệt chú trọng đến động cơ, thái độ học tập: “Muốn học tập có kết quả thì phải có thái độ đúng và phương pháp đúng”.

Người căn dặn với báo giới: “Kinh nghiệm làm báo của Bác là kinh nghiệm ngược. Người học viết báo Pháp trước, rồi học viết báo Trung Quốc, rồi sau mới học viết báo Việt Nam”. Sự đi ngược ấy theo Người nói, là bắt nguồn từ yêu cầu của nhiệm vụ cách mạng và hoàn cảnh từng lúc, từng nơi. Sau Cách mạng Tháng Tám 1945, Người và các đồng chí lãnh đạo Trung ương từ chiến khu về Hà Nội, Người chỉ thị ngay phải thành lập Đài Phát thanh quốc gia nay là VOV, song Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn không ngừng viết, theo dõi báo chí, khi cần là viết các bài với nhiều bút danh khác nhau, không mệt mỏi, bằng sự đam mê ít người sánh bằng, có bài đăng trên các tờ báo lớn, cổ vũ cho công cuộc kháng chiến, kiến quốc nước nhà.

Tại lớp báo chí đầu tiên trong chiến khu, năm 1949, chính Người đã gửi thư chúc mừng lớp học viết báo đầu tiên vẫn được tổ chức ở khu rừng Bờ Rạ thuộc tỉnh Thái Nguyên. Lớp học khai giảng vào đúng ngày 04-4-1949 gồm có 43 học viên, trong đó có 3 nhà báo nữ. Tham gia giảng dạy cho lớp báo chí đầu tiên có 29 giảng viên, trong đó có các nhà báo Hoàng Quốc Việt, Bí thư Tổng bộ Việt Minh, Tổng Biên tập Báo Cứu Quốc; nhà báo Đỗ Đức Dục, Phó Bí thư Tổng bộ Việt Minh, Chủ nhiệm Báo Độc Lập (sau được bổ nhiệm Giám đốc Trường Huỳnh Thúc Kháng); nhà báo Xuân Thủy, Ủy viên Thường trực Tổng bộ Việt Minh, Chủ nhiệm Báo Cứu Quốc (sau là Phó Giám đốc), cùng nhiều nhà báo nổi tiếng khác. Những người trở thành những học trò xuất sắc, những nhà báo lớn trong làng báo nước nhà.

Không chỉ chú trọng đến kỹ năng viết báo, Người đặc biệt quan tâm đến vấn đề xây dựng văn hóa báo chí là toàn bộ những giá trị mà con người tạo ra được biểu hiện và thấm thấu trong hoạt động báo chí. Nó biểu hiện trong nhận thức, hành vi của các chủ thể tham gia hoạt động báo chí và kết quả mà họ tạo ra trong hoạt động đó. Có thể nói, văn hóa báo chí trong tư tưởng của Người chính là cái hay, cái đẹp, cái chân thiện mỹ và là các giá trị bền vững của báo chí cách mạng đối với sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp và giải phóng con người và xây dựng xã hội mới trong thời kỳ mới.

Trong tư tưởng của Hồ Chí Minh về báo chí, Người coi trung thực là một tiêu chuẩn đạo đức rất quan trọng trong hoạt động nghề nghiệp báo chí. Đồng thời, Người cũng đòi hỏi các nhà báo trong mọi trường hợp khen cũng như chê đều với động cơ trong sáng, khách quan, không thể viết báo vì mục đích vụ lợi, cá nhân, ích kỷ. Người cho rằng “một tờ báo mà không được đại đa số quần chúng ham muốn thì không xứng đáng là một tờ báo”, đó cũng là một trong những nguyên tắc về đạo đức báo chí của Người.

Xuất phát từ tư tưởng của Người, Hội Nhà báo Việt Nam đã công bố 10 điều Quy định đạo đức nghề nghiệp người làm báo Việt Nam và chương trình hành động của Hội Nhà báo Việt Nam thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ 4 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII (2016). Nội dung đề cập về việc ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong đội ngũ những người làm báo.

Ngày 21-6-2022, Ban Tuyên giáo Trung ương đã phối hợp với Bộ Thông tin và Truyền thông, Hội Nhà báo Việt Nam và Báo Nhân Dân tổ chức phát động “Xây dựng môi trường văn hóa trong các cơ quan báo chí và văn hóa người làm báo Việt Nam”. Phong trào này nhằm nâng cao nhận thức, trách nhiệm của tổ chức Đảng, lãnh đạo các cơ quan báo chí, người làm báo về vị trí, tầm quan trọng của văn hóa với sự nghiệp phát triển của đất nước.

Có thể thấy, tình yêu và công lao xây dựng của Người đối với nền báo chí cách mạng Việt Nam là vô cùng to lớn. Qua hơn 2.000 bài báo các thể loại, trong bất cứ hoàn cảnh nào Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng coi báo chí là một kênh thông tin có sứ mệnh tuyên truyền đầy đủ các chủ trương, đường lối của Đảng, Chính phủ, giáo dục cán bộ, hướng dẫn nhân dân, tổ chức phong trào, bày tỏ chính kiến đối với mọi vấn đề thời cuộc của đất nước, thế giới.

Thực hiện lời dạy về làm báo, viết báo của Người, từ hàng chục năm nay, Đảng, Nhà nước đã hết lòng, hết sức phấn đấu vì những người đã đổ xương máu, hy sinh và đóng góp một phần thân thể

cho Tổ quốc, trong đó có đội ngũ người làm báo mà hiện nay đã trở nên đội ngũ hùng hậu, với hơn 41.000 nhà báo trong cả nước, đang là một đội ngũ tiên phong đã, đang học tập và làm theo Người từ những điều bình dị nhất, từ đạo đức, phong cách, việc làm của Người.

Có thể khẳng định rằng, trong lịch sử báo chí cách mạng Việt Nam, đội ngũ nhà báo đã, đang và sẽ thực hiện tốt vai trò và sứ mệnh của mình. Trong những năm qua, những người làm báo Việt Nam đã thực sự trở thành những con chim báo bão, tuyên truyền đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, đấu tranh và bài trừ sai trái, bảo vệ chân lý, góp phần điều chỉnh dư luận xã hội. Điều này được thể hiện rõ nét qua chất lượng nội dung thông tin báo chí hàng ngày, hàng giờ phản ánh mọi mặt của cuộc sống và đáp ứng rất tốt, rất kịp thời mọi nhu cầu thông tin đa dạng, phong phú của xã hội.

Hoàng Tuấn Anh

Link bài viết: <https://nguoilambao.vn/public/chu-tich-ho-chi-minh-nguoi-thay-vi-dai-cua-bao-chi-cach-mang-viet-nam>